Årsrapport 2024

Forsøksdyr KOMITÉEN

Norges nasjonale komité for beskyttelse av forsøksdyr

Kristine Hansen (leder), Hogne Bleie, Anton Krag, Kathrine Albertine Ryeng, Gro Flatekval, Nina Sandlund, Kristine Gismervik og Andrew Michael Janczak.

www.forsøksdyrkomiteen.no

Innhold

Forsøksdyrkomitéen - Norges nasjonale komité for beskyttelse av forsøksdyr 3

Forsøksdyrkomitéens mandat 4

Forsøksdyrkomitéens medlemmer 6

Forsøksdyrkomitéens aktiviteter 8

Møte i European National Committee Network (ENCN) 9

Seminaret med dyrevelferdsenhetene høsten 2024 10

Online møte om ville dyr i forsøk 15

Online møte om ville fugler i forsøk 16

Besøk ved Komparativ medisin OUS 17

Forsøksdyrkomitéens møter i 2024 18

Regnskap 2024 19

Forsøksdyrkomitéen - Norges nasjonale komité for beskyttelse av forsøksdyr

Nasjonal komité for beskyttelse av forsøksdyr, også kalt Forsøksdyrkomitéen, ble oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet i 2018 og hadde sitt første møte i april 2019.
Sekretariatsfunksjonen for komitéen er lagt til Mattilsynet. Forsøksdyrkomitéen skal være rådgivende for både forsøksdyrforvaltningen og dyrevelferdsenhetene ved de enkelte forsøksdyrvirksomhetene, og fremme en harmonisert implementering og utveksling av informasjon om de tre R-er, dyrevelferd og etikk på området.
Komitéen er oppnevnt som følge av Norges implementering av Direktiv 2010/63/EU om beskyttelse av dyr som brukes til vitenskapelige formål, herunder artikkel 49 som sier at:
«1. Hver medlemstat skal etablere en nasjonal komité for beskyttelse av dyr brukt til vitenskapelige formål. Den skal rådgi forsøksdyrforvaltningen (Competent Authorities) og dyrevelferdsenheter om saker som dreier seg om anskaffelse, avl, hold, og stell av dyr brukt i dyreforsøk og sørge for deling av beste praksis.
2. De nasjonale komitéene skal utveksle informasjon om drift av dyrevelferdsenheter og behandling av søknader om dyreforsøk og dele beste praksis innen unionen.»

Forsøksdyrkomitéens mandat

Da Forsøksdyrkomitéen ble opprettet i 2019 av Landbruks- og matdepartementet, fikk komiteen ikke noe spesifikt mandat.
I 2021 utviklet komiteen et utkast til mandat som ble oversendt til departementene (LMD og NFD).
I januar 2024 mottok komiteen et svar fra LMD, hvor mandatet godkjennes.

Mandat for Forsøksdyrkomitéen – Nasjonal komité for beskyttelse av forsøksdyr
Forsøksdyrkomitéen er oppnevnt av Landbruks- og Matdepartementet.

Norge er gjennom implementeringen av EUs forsøksdyrdirektiv (2010/63/EU) forpliktet til å oppnevne en nasjonal komité for beskyttelse av dyr brukt til vitenskapelige formål. Komitéens rolle beskrives i recital 48 og artikkel 49 i direktivet, samt i Europakommisjonens arbeidsdokument ”Animal Welfare Bodies and National Committees” (Europakommisjonen 2014).

Formål:
Med det formål å beskytte forsøksdyr, skal komitéen være rådgivende for både tilsynsmyndighet (Mattilsynets forsøksdyrforvaltning) og dyrevelferdsenheter ved de enkelte forsøksdyrvirksomhetene, samt fremme en harmonisert implementering og utveksling av informasjon om de tre R-er, dyrevelferd og etikk på området.

Komitéen skal:
• Fremme de 3Rer, og skal i den forbindelse gi råd til forsøksdyrforvaltningen og dyrevelferdsenhetene.
• Være et rådgivende organ for forsøksdyrforvaltningen og dyrevelferdsenhetene angående erverv, oppdrett, oppstalling, stell og bruk av dyr til forsøk, samt sikre deling av best practice mellom avdelinger. Råd til forsøksdyrforvaltningen skal helst gis både pro- og retroaktivt. Forsøksdyrkomitéen bør gjennom en dialog med dyrevelferdsenhetene få tilbakemelding om hva slags rådgivning/veiledning/kommunikasjonsforbindelser som vil være til nytte.
• Gi råd til forsøksdyrforvaltningen for å fremme enhetlig behandling av søknader om dyreforsøk på nasjonalt plan og evaluere strategier knyttet til dette.
• Ha kontakt med andre nasjonale komitéer i EU og bidra på relevante internasjonale møter for å fremme og utvikle arbeidet til de nasjonale komitéene – ved å utveksle informasjon om driften av dyrevelferdsenhetene, om søknadsbehandling og best practice innen dyrevelferd.

Til tross for at en nær tilknytning til forsøksdyrforvaltningen vil være naturlig under utførelse av komitéens oppgaver, skal komitéens arbeid være uavhengig og upartisk.

Komitéen kan også:
• Informere samfunnsdebatten om bruk av dyr i forskning og gi innspill til utkast til regelverk eller veiledning knyttet til hold og bruk av dyr for vitenskapelige formål.
• Gi råd og veiledning for utføring av søknadsbehandling.
• Gi råd ved søknader om gjennomføring av en bestemt type dyreforsøk eller ved klager på forsøksdyrforvaltningens beslutninger ved søknadsbehandling.
• Ved behov samordne eksperter/opprette ekspertgrupper for å gi råd om bestemte saker identifisert av dyrevelferdsenhetene.
• Besøke de ulike institusjonene for å bli bedre informert om saker knyttet til hold og bruk av forsøksdyr, og gi ytterligere mulighet til å identifisere saker det er ønskelig at komitéen gir råd om.
• Bidra til et felles rammeverk og standarder innen utdanning og opplæring.
• Anbefale og spre nyttig veiledningsmateriale.

Komiteens medlemmer har en funksjonstid på 4 år. Ved første gangs oppnevning, ble halvparten av medlemmene oppnevnt for en periode på 2 år og de øvrige medlemmene for 4 år for å sikre kontinuitet. Mattilsynet har en sekretariatsfunksjon for komiteen, og har herunder ansvar for praktisk tilrettelegging og gjennomføring av komiteens møter.

Mandatet er utviklet basert på artikkel 49 i direktivet (Link: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32010L0063) og Europakommisjonens arbeidsdokument ”Animal Welfare Bodies and National Committees” (Europakommisjonen, 2014; Link: https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/191a69b0-2555-11e9-8d04-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-282223752).

Forsøksdyrkomitéens medlemmer

Forsøksdyrkomitéen i 2024 bestod av:

Kristine Eraker Aasland Hansen (leder) er veterinær og har jobbet som universitetslektor ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) i 12 år. Der har hun hatt to perioder som personell med særskilt kontrollansvar (PMSK) og har hatt ansvaret for undervisning i forsøksdyrlære for dyrepleierstudenter, veterinærstudenter, teknikere og forskere. Hun jobbet også med universitetets Treningsklinikk med alternativer. Hun har en doktorgrad i toksikologi fra NMBU i 2022 og i dag jobber hun ved CELL (Centre on Experiential Legal Learning) ved Juridisk Fakultet, UiO.

Hogne Bleie er utdannet veterinær fra University of Glasgow og har en MSc grad innen fiskepatologi fra University of Stirling. Han jobbet lenge som diagnostiker og forsker på marin oppdrettsfisk ved Veterinærinstituttet i Bergen. Han har senere jobbet innen farmasi og i fiskeoppdrettsindustrien, der han har hatt en spesiell interesse for samspillet mellom bedriftsøkonomi, produktkvalitet, fiskehelse og god velferd. I perioden 2012-14 ledet Hogne det nasjonale prosjektet «Tap av laksefisk i sjø» for Mattilsynet. Han jobber nå i eget firma som rådgiver med hovedfokus på fiskevelferd og landbasert fiskeoppdrett.

Kathrine A. Ryeng er veterinær med doktorgrad innen viltmedisin og jobber nå som forsker ved Havforskningsinstituttet (HI), avd. Tromsø, hvor hovedoppgavene er forskning og rådgivning knyttet til dyrevelferd hos sjøpattedyr i forbindelse med ulike menneskeskapte påvirkninger. Hun er PMSK og navngitt veterinær for forsøk med sjøpattedyr ved HI. I sin doktorgrad satte hun fokus på «Reduction», en av de tre R-ene, gjennom utvikling av en ny forsøksdesign. Hun har også arbeidet med regelverksutvikling på dyrevelferdsområdet, herunder regelverk om forsøksdyr.

Anton Krag er utdannet zoolog og jobber som daglig leder i Dyrevernalliansen. Anton har arbeidet med dyrevern og dyrs rettigheter i over 25 år. Han var dyrevernorganisasjonenes representant i åtte år i det tidligere Forsøksdyrutvalget (2001-2009). Han var tidligere oppnevnt som nasjonal ekspert på alternativer til dyreforsøk av Mattilsynet (2016-2021).

Gro Flatekval er veterinær og er ansatt som spesialrådgiver og PMSK (personell med særskilt kontrollansvar) ved Avdeling for komparativ medisin (KPM) ved Oslo universitetssykehus, PMSK-ansvaret deles av flere ansatte ved avdelingen. Hun har tidligere erfaring som navngitt veterinær og leder ved KPM og deltar i utvikling, drift og undervisning av det nasjonale teoretiske forsøksdyrkurset CAREIN. Hun har en doktorgrad i immunologi fra 2009 og fullførte LabVet Europe programmet for navngitte veterinærer i 2020.

Nina Sandlund er utdannet fiskehelsebiolog fra Universitetet i Bergen og har siden 2004 vært ansatt som stipendiat og senere forsker ved Havforskningsinstituttet i Bergen. Her har hun jobbet med sykdom hos både vill og oppdrettet lakse- og marin fisk. De siste årene har hun også arbeidet med «Risikorapport norsk fiskeoppdrett». Siden 2019 har hun vært leder for sentral dyrevelferdsenhet ved Havforskningsinstituttet.

Kristine («Stine») Gismervik, er veterinær med doktorgrad, også mastergrad innen mattrygghet. Hun er ansatt som fagansvarlig fiskevelferd ved Veterinærinstituttet.
Hun leder Fiskevelferdsforumet, en samarbeidsplattform med Havforskningsinstituttet som blant annet fokuserer på kunnskapsdeling om dyrevelferd hos fisk. Stine er ansvarlig for Fiskehelserapportens velferdskapittel som fra 2021 inkluderer forsøksdyr, hun sitter i dyrevelferdsenheten ved Veterinærinstituttet, er ansvarlig tilsynsveterinær for to eksterne forskningsinstitutt samt underviser på forsøksdyrkurs. Hun har erfaring fra komitearbeid siden 2022 fra NENT (nasjonal forskningsetisk komite for naturvitenskap og teknologi), og har for øvrig jobbet som seniorforsker i flere prosjekt som har fokusert på utvikling av velferdsindikatorer.

Andrew M. Janczak er Professor i etologi og dyrevelferd ved Veterinærhøgskolen, Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet. Han forsker på atferd og velferd hos gris og verpehøner og er spesielt opptatt av atferdsutvikling, kognisjon og stress. Han har ansvar for ph.d. kurset Introduksjon til etiske og vitenskapsfilosofiske perspektiver i biomedisinsk forskning og dyrevelferdsundervisning for veterinærstudentene. Han ledet også inntil nylig komiteen som jobber med å utvikle og styrke kvaliteten på ph.d.- utdanningen ved Veterinærhøgskolen.

Sekretær i komitéen er **Anette Bjaaland Raa**, Mattilsynet.

Forsøksdyrkomitéens aktiviteter

Forsøksdyrkomitéen møtes jevnlig, omtrent tre ganger i halvåret og diskuterer saker som har kommet inn til komitéen. Vi jobber med saker vi har fått henvist fra Forsøksdyrforvaltningen, ønsker fra Dyrevelferdsenhetene, saker som er tatt opp i ENCN (European National Committee Network) eller saker vi selv finner interessante.
Forsøksdyrkomitéen har i tillegg ett årlig dialogmøte med departementene (Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet), to årlige dialogmøter med Forsøksdyrforvaltningen og dialogmøter med Norecopa etter behov. Komiteens representant i ENCN deltar på deres årlige dialogmøter.
Hver høst, siden 2020, har Forsøksdyrkomitéen arrangert et seminar for dyrevelferdsenhetene, med faglige oppdateringer, erfaringsutveksling og interessante diskusjoner. I tillegg forsøker komiteen å reise ut til en forsøksdyravdeling hver vår, for å få en omvisning og innsikt i hvilke tema den lokale dyrevelferdsenheten jobber med.
Forsøksdyrkomitéen har en nettside (forsoksdyrkomiteen.no) hvor vi publiserer våre referater, uttalelser, råd og tips til dyrevelferdsenhetene.

Møte i European National Committee Network (ENCN)

ENCN er et nettverk av alle de europeiske nasjonale komitéene og skal fremme kommunikasjon og samarbeid mellom landene. De har årlige møter. Det overnevnte møtet var arrangert av den danske komiteen 01.10.24-02.10.24 i København. Tretten individer deltok, inkludert en representant fra den norske komiteen og komiteene fra Danmark, Sverige, Nederland, Tyskland, Finland og Polen.

Den første dagen hadde alle medlemslandene en presentasjon av sin komite og deres arbeid.

Dagen etter var satt av til diskusjon av flere temaer:

- Vevsdelingsbank.
- Ikke-animalske antistoffer.
- Nye definisjoner av de 3 R-ene (COST IMPROVE).
- Hvordan kan de nasjonale komiteene støtte dyrevelferdsorganene når det gjelder erstatning? Ikke-animalske antistoffer.
- Nye definisjoner av de 3 R-ene (COST IMPROVE).
- Hvordan kan de nasjonale komiteene støtte dyrevelferdsorganene når det gjelder erstatning?

Seminaret med dyrevelferdsenhetene høsten 2024

Dato: Torsdag 21.11.24.
Sted: Radisson hotell og konferansesenter, Gardermoen, Oslo.
Deltakere: 43 påmeldte (inkludert komiteen, representanter for Mattilsynet, Norecopa og foredragsholdere)
Etter oppfordring fra komiteen hadde flere avdelinger sendt medlemmer fra sin dyrevelferdsenhet som selv ikke er PMSK, omtrent en tredjedel av deltakerne. Forsøksdyrkomitéen syntes dette var meget positivt, da vi ønsker å bli bedre kjent med disse.

Møtet startet med en kort introduksjon av leder Kristine Hansen. Etter det fikk vi en kort introduksjon om humane endepunkter av Anna Sofiea Diaz-Lundahl fra Forsøksdyrforvaltningen.
Så fikk vi en kort introduksjon om Refinement wiki fra Adrian Smith fra Norecopa. Link til powerpoint: https://norecopa.no/211124
Så delte deltakerne seg i fire grupper for gruppediskusjon. Hver gruppe fikk en presentasjon om et lokalt prosjekt om forbedring (refinement) på sin art.

Diskusjonsgruppen for dyrevelferdsenheter som jobber med gnagere:
Antall: 12 stk (inkludert 2 fra komiteen).
Temaet for presentasjonen: Karin Westereng Handegård: Live mouse tracker og raffinert håndteringsteknikk. Link til PDF.

Representanter fra DVE ved institusjonene NTNU, HI, UiO, OUS, leverandørrepresentant og medlemmer fra FK, deltok i diskusjonen. Avdelingsveterinær ved OUS, Karin Handegård, holdt et inspirerende innlegg om bruk av monitoreringsverktøyet «Live mouse tracker». Verktøyet vil benyttes i forsøk knyttet til hennes nyoppstartede forskningsgruppe «Ethology and welfare in laboratory animals». Innlegget ble en introduksjon til videre

diskusjon og erfaringsutveksling knyttet til overgang til raffinerte håndteringsteknikker av mus. Videre gikk diskusjonen over til ulike tema som bruk og standardisering av miljøberikelse, avl av mus og enkeltoppstalling av mus.

Det ble nevnt et par artikler om for eksempel gnagepinner som miljøberikelse for mus: https://nc3rs.org.uk/sites/default/files/documents/Refinementenvironmentalenrichmentandsystematicrandomization.pdf og https://journals.sagepub.com/doi/epdf/10.1258/002367702320162379

Smertelindring ved bruk av langtidsvirkende buprenorfin, som per nå ikke er tilgjengelig i Norge eller EU, ble diskutert i relasjon til oral dosering av buprenorfin og forsøk utført ved OUS: https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/00236772231178417

Gruppen hadde også en oppfølgende diskusjon om Mattilsynets innlegg om humane endepunkter, spesielt med vekt på tidlige humane endepunkt og tilknyttede tiltak. Det ble til sist diskutert hvordan PMSK får opplæring og holder seg oppdatert; erfaringsoverføring, ulike vitenskapelige møter, kollegabistand. Det ble etterspurt mer konkret opplæring i regi av MT. Avslutningsvis ble det konkludert med at seminaret med gruppevis erfaringsutveksling oppleves som nyttig og relevant.

Diskusjonsgruppen for dyrevelferdsenheter som jobber med fisk:
Antall: 11 personer
Temaet for innledende diskusjon:
Samantha Bui: Refinement og storskalaforsøk.

Den faglige gruppediskusjonen om fisk dreide seg om refinement i lab-, meso- og storskala-forsøk og ble innledet med et godt innlegg fra Bui. Møtedeltakerne hadde bred kompetanse og ulike bakgrunner, og det ble derfor god dialog, diskusjon og avklaringer fra forvaltningen, samt deling av lenker til viktige ressurser, noe som deltakerne uttrykte stor tilfredshet med og ønsker gjentak av.

Feltstudier kan være utfordrende, men de gir andre typer data enn småskalastudier med hensyn til trinnvis kunnskapsinnhenting og velferdsdokumentasjon før eventuell kommersialisering av ny teknologi. Laboratoriestudier er grunnleggende og nødvendige, for eksempel for å undersøke tålegrenser og ytterpunkter. For å vurdere hvordan en teknologi fungerer i kommersiell skala, må forsøket også skaleres opp. Meso-skala forsøkslokaliteter og forsøksoppsett er imidlertid utfordrende, lite tilgjengelige og kostbare.

Utfordringer som ble diskutert i feltforsøk er:

- Antall fisk (3R)- for få fisk kan f.eks. gi problemer med innfanging i merd/ikke reelle kommersielle forhold

- Kommersielt tempo/hensyn- for å få gode forskningsresultater trengs tydelige avtaler/tilrettelegging for forskningsprotokollen og klare medhjelperprotokoller/ kommunikasjon.
- Reproduserbarhet feltdata/feltforsøk, planlegging mtp. vær/vind/mannskap/varsling Mattilsynet, standardisering av innhentet feltdata fra næringen.

Innhenting av kunnskap og erfaringer er viktig for å få informasjon om design, forsøksoppsett og tidligere gjennomførte studier. Følgende tips ble diskutert:

- Kontakte forfattere og nettverket direkte (vitenskapelig arbeid)
- Gjennomføre søk i systemer som ResearchGate hvor problemstillinger eventuelt legges ut
- Søk i refinement WIKI- Norecopa (husk også legge inn erfaringer der), nettverk fra forsøksdyrkurs/ DVE etc.
- Let gjennom søkbare forsøkssammendrag i ALURES for å vite hva som er gjort før. Nøkkelord i ALURES kan bedre standardiseres for å forbedre søk. MT lager et forslag og Forsøksdyrkomiteen kan eventuelt bidra til å gjøre det kjent.
- Klagesaker publiseres på mattilsynet.no. Det er ikke mange saker knyttet til forsøksdyr, men generelt gir klagesaker gode avklaringer og prinsipielle avgjørelser. https://www.mattilsynet.no/klagesaker?search=&index=0

Kursing og opplæring: Det oppfordres til at dyrevelferdsenhetene eller institusjonen selv setter klare retningslinjer for oppdatering og vedlikehold av forsøksdyrkompetanse, samt hvor ofte dette skal gjennomføres. Dette er ikke konkretisert i direktivet. I oppdrettsnæringen er det imidlertid krav om velferdskompetansekurs minst hvert femte år.

Andre tema:

- Godkjenning av forsøk gjelder i to år. Merker man villfisk, får man ikke samme mulighet for gjeninnfanging/uttak merker, og dette er MT innforstått med.
- 3R senter savnes for mer grunnforskning på metodikk forsøksdyr- eks. merkeforsøk mtp. metodikk/sted/artsulikheter og størrelse.

Lenker:
ALURES- Alle forsøksdyrsammendrag i EU (non-technical summaries)
https://webgate.ec.europa.eu/envdataportal/web/resources/alures/submission/nts/list
ETPLAS- opplæringsmateriell fra EU (gratis) https://learn.etplas.eu/all-courses/
For å bli med i Mattilsynets PMSK- teams forsøksdyr kan man sende epost til mattilsynet (forsoksdyr@mattilsynet.no). På Teams legges det ut info, spørsmål og diskusjoner.

Diskusjonsgruppen for dyrevelferdsenheter som jobber med ville dyr / feltforsøk:
Antall: 8
Temaet for presentasjonen: Inger Maren Rivrud: Refinement i forsøk med ville dyr.

I viltgruppa deltok representanter fra Universitetet i Oslo, Birdlife, Universitetet i Sørøst-Norge, NINA, Norecopa, Mattilsynet og Forsøksdyrkomiteen.
Diskusjonene ble innledet med en presentasjon ved forsker Inger Maren Rivrud, NINA, om forbedring i forbindelse med innfanging og merking av villsvin og gaupe.
Gruppa fikk presentert flere eksempler på måter å forbedre både innfanging, bedøving og instrumentering av villsvin og gaupe.
Deretter hadde gruppa gode diskusjoner om forbedring av prosedyrer på andre dyrearter, forvaltning og regelverk og nyttige nettressurser, for eksempel www.3rswildlife.info
Gruppa var enig i at det pågår lite forskning på dyrevelferdsmessige effekter av ulike merkemetoder mm.
MT etterlyste humane endepunkter på vilt og oppfordret til å få mest mulig ned i søknaden, og skrive slik at alle forstår.
Gruppa ble oppfordret til å dele sine teknikker på «Refinement Wiki» på Norecopas nettside:
https://wiki.norecopa.no/index.php/Main_Page
Det ble også vist til standard protokoller for innfanging og merking av de fire store rovdyrene i Skandinavia:
Immobilization protocol for free-ranging Scandinavian gray wolves (*Canis lupus*)
Europeisk biologging er samordnet i databasen: https://euromammals.org/

Diskusjonsgruppen for dyrevelferdsenheter som jobber med produksjonsdyr:
Antall: Omtrent 8.
Temaet for presentasjonen: Janicke Nordgreen: Refinement av forsøksmetodikk på gris.

Møtet begynte med et foredrag av Dr. Janicke Nordgreen fra NMBU om raffinering av forsøk på gris, der flere sentrale temaer innen dyreforsøk ble belyst. Det ble lagt vekt på stressreduksjon ved oppstalling og forflytning av dyrene før forsøk, samt smertebehandling, inkludert bruk av analgetika og utfordringer med å balansere effektiv smertelindring. Ulike metoder for å forbedre interaksjonen mellom mennesker og dyr ble diskutert, med særlig fokus på bruk av target training (operant og klassisk betinging), samt habituering som en metode

for å venne dyrene til kontakt med mennesker og styre dyrenes atferd på en måte som letter behandling og innsamling av prøver.
Et annet viktig tema var bruk av miljøberikelse for å forbedre velferden til forsøksdyrene. Berikelsens rolle i å redusere belastningen på dyrene, spesielt i lys av utfordringer knyttet til isolering av kateteriserte griser. Disse dyrene kan oppleve stress som følge av isolasjonen som man mente kan reduseres ved berikelse og god dyr-menneske relasjoner.
Forskjellige teknikker for prøvetaking og håndtering av dyr ble også presentert. Dette inkluderte fiksering av dyr ved blodprøvetaking og ulike metoder for innsamling av blod og spytt. Blodprøvetaking fra halevene, melkevene, jugularis og vener på bakbenet (Vena saphena lateralis) ble gjennomgått, med en sammenligning av fordeler og ulemper ved bruk av kateter eller sprøyte. Videre ble metoder for indusering av dyr før operasjoner og terminale forsøk belyst, inklusiv styrker og svakheter ved alternative injiserbare preparater og anestesi-gasser.
Under diskusjonen ble det reist spørsmål om etikken ved å bruke samme dyr i terminale forsøk for å ta flere prøver enn hovedforsøket og derigjennom å utprøve ulike metoder på ett individ under forutsetning av at godkjent søknad ligger til grunn. Deltakerne reflekterte over de potensielle belastningene dette kunne medføre, og hvordan forsøk kan designes for å minimere disse. De ble fremhevet at god utnyttelse av dyrematerialet viser respekt for dyret og ikke det motsatte, gitt at dyret alt er dedikert til et terminalt forsøk og at dyret er anestesert uten avbrudd.
Det ble også diskutert fordeler og ulemper ved fistelering av kuer for å samle vomvæske sammenlignet med fordeler og ulemper ved gjentatt bruk av sonde for å samle vomvæske.
Diskusjonene var også innom fordeler ved å bruke et eksplisitt etisk verdigrunnlag ved vurdering av forskjellige tiltak for raffinering av dyreforsøk slik at det fremgår hvilke verdier som ligger til grunn for forskjellige anbefalinger. Utilitaristiske syn var fremtredende hos deltagerne, med elementer av etikk som fremhever dyrerettigheter, naturlighet, og dyder representert.
Et annet spørsmål som ble diskutert var erfaringer med bruk av RNA-baserte metoder for å blokkere produksjonen av spesifikke målproteiner. Her ble det påpekt av regler knyttet til bruk av metoder for genmodifisering kan komme til anvendelse.
Møtet belyste både de praktiske og etiske utfordringene knyttet til raffinering av metoder brukt på forsøksdyr, med særlig fokus på griser, kuer, sau og fjørfe. Samtidig pekte diskusjonen på behovet for videre utvikling og deling av erfaringer for å sikre en kontinuerlig forbedring av dyrevelferden i slike forsøk.

Online møte om ville dyr i forsøk

Dato: 27. februar.
Forsøksdyrkomiteen inviterte til et nettmøte om 3R i forsøk med ville dyr. Tretti personer deltok, inkludert representanter fra de finske, svenske, danske og engelske forsøksdyrkomiteene eller 3R-sentrene, Mattilsynet, Norecopa samt forskere fra flere skandinaviske land.

Diskusjonstemaene for møtet var:

- Deling av 3R ressurser.
- Merking av ville dyr i forbindelse med forskning og forvaltning.

Online møte om ville fugler i forsøk

Dato: 15.oktober.
Forsøksdyrkomiteen inviterte til et nettmøte om 3R i forsøk med ville fugler. Syttifem personer deltok, inkludert representanter fra de finske, franske og tyske forsøksdyrkomiteene, Mattilsynet, Norecopa samt fugleforskere fra flere europeiske land.

Møtet startet med 3 innlegg:

- Presentasjon av den ferske rapporten fra Vitenskapskomiteen for mat og miljø (VKM): *"Effekter av fangst, merking og sporing på velferden til ville fugler"*, ved professor Katrine Eldegard, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU).
- *"Fangst og merking av ville sjøfugler for vitenskapelige formål – status og 3R-vurderinger"*, ved seniorforsker Børge Moe, Norsk institutt for naturforskning (NINA).
- *"Fangst og merking av ville spurvefugler (i terrestriske habitater) for vitenskapelige formål – status og 3R-vurderinger"*, ved forsker Lasse Frost Eriksen, Norsk institutt for naturforskning (NINA).

Etter presentasjonene diskuterte deltakerne forskjellige temaer og delte ressurser om 3R på ville fugler i forsøk.

Besøk ved Komparativ medisin OUS

I slutten av april besøkte Forsøksdyrkomitéen avdeling for Komparativ medisin ved Oslo Universitetssykehus (KPM OUS). Vi besøkte seksjonen ved Rikshospitalet.
Først fikk vi en introduksjon om seksjonene ved Rikshospitalet, Radiumhospitalet og Ullevål sykehus, som siden 2011 er organisert under samme avdeling og med felles avdelingsleder.
Vi fikk så en omvisning ved gnageravdelingen MDU på Rikshospitalet. Forskningsteknikerne demonstrerte hvordan de bruker rør til forbedret håndtering av mus ved burskift og hvordan de trener opp rotter til å bli vant til håndtering før de brukes i undervisningen til praksiskurset CAREIN.
Vi fikk også se lokalene ved stordyravdelingen, det sto ikke dyr oppstallet når vi var på omvisning.
Etter omvisningen fikk vi møte medlemmene i OUS sin dyrevelferdsenhet til felles diskusjon og ideutveksling.

Forsøksdyrkomitéens møter i 2024

MØTER 2024

- Komitémøter: 19.januar, 18.april, 22.august, 5.september og 8.oktober.
- Dialogmøter med Forsøksdyrforvaltningen i Mattilsynet: 18.april og 5.september.
- Dialogmøte med departementene: 10.oktober.

Regnskap 2024

Utgiftene til drift av komitéen dekkes av Mattilsynet. I tillegg kommer utgifter til sekretærtjenester fra Mattilsynet.

Budsjett for 2024: 611 000 kr

Regnskap for 2024:

Konto 5300 Honorar for styrer, råd og utvalg kroner:	420 013,54
Konto 5400 Arbeidsgiveravgift:	59 543,65
Konto 6420 Leie datasystem og lisenser:	9 389,71
Konto 6490 Annen leieutgift (domenekostnad www.)	5 880,00
Konto 6841 Faglitteratur:	398,00
Konto 6860 Møter avgiftspliktig:	29 998,50
Konto 6861 Møter avgiftsfri:	5 000,00
Konto 6870 Kurs og seminar:	44 785,94
Konto 7130 Flyreiser:	19 838,38
Konto 7131 Reise med taxi,tog mm:	5 116,02
Konto 7132 Hotell / overnatting avg.plikt:	3 456,25
Konto 7133 Hotell / overnatting avgiftsfri:	3 853,56
Konto 7139 Bompenger, parkering mm:	2 713,50
Konto 7140 Km.godtgjørelse:	674,10
Konto 7142 Nattillegg:	435,00
Konto 7148 Annen trekkpliktig reiseutgift:	614,00
Konto 7150 Diett, oppgavepliktig:	1 842,60
Konto 7190 Trekkpliktig del av reise:	269,64
Konto 7191 Trekkpliktig del av diett:	1 398,11
Konto 7400 Medlemskontingent:	2 000,00
TOTALE UTGIFTER NASJONAL KOMITE:	**617 655,50**

Budsjett for 2025: Ikke satt enda.